

تعلیم و تربیت ارزش‌ها؛ بستری جدید برای انتقال ارزش‌های قرآنی

گرایش «تعلیم و تربیت ارزش‌ها» یکی از گرایش‌های تعلیم و تربیت است که دامنه گسترده‌ای از ارزش‌ها را شامل می‌شود و با توجه به این‌که دین ما دینی ارزش‌گذار بوده و قرآن کتاب ارزش‌ها و روایات منبع ارزش‌هاست، با استفاده از این گرایش، می‌توان ظرفیت‌های جدیدی را در این حوزه فعال کرد.

گرایش «؛تعلیم و تربیت ارزش‌ها» یکی از گرایش‌های تعلیم و تربیت است که دامنه گسترده‌ای از ارزش‌ها را شامل می‌شود و با توجه به این‌که دین ما دینی ارزش‌گذار بوده و قرآن کتاب ارزش‌ها و روایات منبع ارزش‌هاست، با استفاده از این گرایش، می‌توان ظرفیت‌های جدیدی را در این حوزه فعال کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مرتضی حدادی، دبیر اجرایی گروه علوم تربیتی مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی(ره)، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، اظهار کرد: از ابتکارات مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی(ره)، ابداع چند رشته در زمینه علوم انسانی است که در زمینه تعلیم و تربیت، کاربردی‌تر است و جای خالی آن در محیط آموزشی کشور حس می‌شد.

وی فعالیت عمده مؤسسه در زمینه تعلیم و تربیت را تعریف دو گرایش «؛تربیت دینی» و «؛تعلیم و تربیت ارزش‌ها» دانست و افزود: تأسیس گرایش تعلیم و تربیت ارزش‌ها در سال 1388 به تصویب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و دوره آموزشی نخستین ورودی‌های این رشته به اتمام رسیده است و نخستین دانشجویان این رشته به مرحله دفاع از پایان نامه رسیده‌اند.

دبیر اجرایی گروه علوم تربیتی مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی(ره)، با تأکید بر اهمیت معرفی این گرایش تازه تأسیس، گفت: برای تکمیل مباحث علمی این رشته و هم‌اندیشی در این خصوص و نیز معرفی این گرایش علمی، همایشی سراسری از سوی مؤسسه در خصوص «؛تعلیم و تربیت ارزش‌ها» ترتیب داده شده است که در پاییز برگزار خواهد شد.

وی درباره سابقه رشته تعلیم و تربیت ارزش‌ها افزود: سابقه این رشته علمی به دهه‌های اخیر در کشورهای غربی و خصوصاً کشورهایی برمی‌گردد که فضای آنها تكثرگراتر است. این کشورها برای احصاء و تقویت ارزش‌های مشترك در جامعه و نیز قوام اجتماع، و نهادینه کردن این ارزش‌های مشترك، شاخه‌ای در رشته تعلیم و تربیت به نام گرایش تعلیم و تربیت ارزش‌ها ترسیم کرده‌اند و هدف این رشته آن است که ارزش‌های جامعه در طی نسل‌ها چنان تداوم بیابد که جامعه دچار هرج و مرج و آناشری نشود.

حدادی ادامه داد: دپارتمان این رشته در دانشگاه‌های کانادا و استرالیا فعال است و اساتید این رشته در ایران نظیر حجت‌الاسلام والمسلمین سیداحمد رهنمایی، مدیر گروه تعلیم و تربیت مؤسسه، و نیز آقایان محمد زارعان و شاملی فارغ‌التحصیلان مقطع دکتری همین رشته از مك‌گیل کانادا هستند و فكر ابداع این رشته و ورود آن به مباحث تعلیم و تربیت فعلی از جانب این بزرگواران مطرح شده است.

وی با اظهار این‌که اکنون در زمینه تربیت دینی مجموعه‌ای از سرفصل‌ها وجود دارد، اما به دلیل نیازمندی به منظری عام‌تر، رشته تعلیم و تربیت ارزش‌ها مطرح شده است که در مسائل عبادی محدود نشده است، گفت: این نگاه در خصوص تعلیم و تربیت ارزش‌ها شایع است که مباحث عبادی نظیر نماز، رعایت حجاب و مجموعه‌ای از تکالیف عبادی را بتوان به نسل‌های بعدی انتقال داد. اما گرایش تعلیم و تربیت ارزش‌ها دامنه گسترده‌تری را شامل می‌شود و با توجه به اینکه دین ما دین ارزش‌گذار است و قرآن کتاب ارزش‌هاست و روایات ما منبع ارزش‌هاست، می‌توان ظرفیت‌های جدیدی را در این حوزه فعال کرد.

دبیر اجرایی گروه علوم تربیتی، با بیان این‌که مجموع ارزش‌هایی که در غرب طبق تعریف در این گرایش استخراج شده است، مجموعاً 20 مورد بوده است که آنان می‌کوشند آنها را در جامعه جاری و ساری کنند، افزود: اما دین ما سرشار از ارزش‌های مختلف در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، تربیتی، روانشناختی، جامعه‌شناختی و سایر حوزه‌های انسانی است و از این جهت رشته تعلیم و تربیت ارزش‌ها، بستر بکری است که با توجه به غنای منابع در عرصه اسلامی، می‌توانیم وارد آن بشویم.

وی با اشاره به این‌که رشته تعلیم و تربیت ارزش‌ها که اکنون فعال است، از نمونه غربی الهام گرفته و بومی‌سازی شده است، گفت: موضوع بعضی رشته‌ها تولید ما نیست، ولی ما با مبانی خود، به دید نقادانه به آنها نگاه می‌کنیم و بخشی از آن که مناسبتی با اصول و فرهنگ اسلامی جامعه ما دارد، اخذ می‌کنیم و مابقی را کنار می‌گذاریم.

حدادی ادامه داد: این رشته در غرب، ترکیبی از دیپارتمان‌های مختلف است و دلیل ایجاد آن موفق نبودن اخلاق، تربیت و دین در فضای عمومی بوده است که محققان این رشته با جمع میان این حوزه‌ها، دیپارتمان تعلیم و تربیت ارزش‌ها (values education) را ابداع کرده‌اند. هدف از تأسیس این رشته، احصاء ارزش‌های شهروندی، و به دنبال آن تقویت و نهادینه کردن آن ارزش‌ها شامل مسئولیت‌پذیری، اعتماد، اطمینان به دیگران، احترام به دیگران و... است.

وی با تأکید بر این‌که این رشته تازه تأسیس است و هنوز مواد درسی آن حتی در غرب چنان قوامی نیافته است که شکل منسجم و کاملی به خود بگیرد، افزود: می‌توان گفت که در تأسیس این رشته در ایران، هیچ‌یک از منابع و مواد درسی آن حاصل ترجمه نیست، بلکه تولید بومی است.

این پژوهشگر با اشاره به سه اقدام در خصوص بومی‌سازی علوم، شامل بومی‌سازی و اسلامی‌سازی، به روز رسانی و بهره‌گیری از روش‌ها، اظهار کرد: این مراحل در خصوص رشته تعلیم و تربیت ارزش‌ها انجام شده است و اکنون با تلاش دانشجویان، در حال بهره‌برداری از این رشته علمی هستیم.

حدادی در پایان، ضمن اشاره به برگزاری همایش ملی «تعلیم و تربیت ارزش‌ها» در راستای معرفی این رشته علمی در آذرماه سال جاری، افزود: دبیرخانه این همایش، تا کنون 150 مقاله دریافت کرده است و اکنون در حال ارزیابی مقالات است و برنامه‌های دیگری نظیر مقالات سفارشی و مصاحبه‌ها و برنامه‌های دیگر آن در حال تدوین است.